

Agitator og saaledes har gjort hele det store Felttog med siden 1884. Det har været en Tid, hvor i hvert Fald alle vi, som kaldte os Demokrater, mente, at vi burde samarbejde paa at naa det Maal, som stod for os som Politikens Maal, det, som i sin Tid poetisk blev udtrykt af gamle Grundtvig: „Da har i Rigdom vi drevet det vidt, naar faa har for meget og færre for lidt.“

Dette, tror jeg, var oprindelig det, som laa bag ved hele vor politiske Kamp. Det var ikke blot et Spørgsmaal om Besættelse af Ministertaburetterne, men i Virkeligheden var det et Spørgsmaal om at skabe gode og lyse Vilkaar her i Landet for den mindre Mand og bidrage til, at Danmark kunde blive et af de Kulturlande, der først og fremmest var i Stand til at løse det saakaldte sociale Spørgsmaal. Vi have derfor, vi Socialdemokrater, taget Del i 80ernes Nedbrydningsarbejde, thi dette Nedbrydningsarbejde maatte først gøres. Og da det viste sig umuligt at blive ved at drive negativ Politik, da man maatte komme ind paa positiv Forhandling, saa vare vi, Socialdemokraterne, nogle af de første, som hævdede, at det skulde og maatte være Forhandlingspolitik — den danske Nation egner sig nu en Gang ikke til at gøre Revolution. Det skulde være Forhandlingspolitik — kun ad den Vej, kun ved at slaa Modstanderne Vaabnene af Hænde, ved at vise, at Venstre og Socialdemokratiet, Oppositionen med andre Ord, var reformvenlig, kun derigennem vilde det kunne lykkes at gennemføre vor Politik. Og det har vist sig, at dette er den rette Vej — selv om den fra først af blev misforstaaet, selv om Forhandlingspolitikken blev Underhandlingspolitik, og selv om vi maatte kæmpe adskillige Aar; inden det, som vi forstode ved Oppositionen i gammel Forstand, Demokratiet, sejrede. Men jeg vil heller ikke nægte, at der var mange af dem, som i hine Aar troede, at de skulde være med til at fælde Træer, der bleve satte til at hugge Pindebrænde, og jeg tror, der er mange, der med nogen Længsel, med lidt bedrøvede Miner se tilbage paa de Dage, da de store Idealer foresvævede dem. Det er jo desværre saaledes, at i vore Dage regner man ikke en Idealist for noget synderligt. Det er finere at være Politiker i den Forstand, at man fordyber sig i Smaating; det er farligt at holde de store Syner for Øje. Men jeg er overbevist om, at det kan aldrig nogen Sinde være Demokratiets Pligt at skjule, hvad der maa være dets Maal. Jeg vil ærligt

indrømme, at for mig staaer det saaledes, at jeg under alle givne politiske Forhold overordentlig gerne holder de politiske Idealer for Øje. Men det Ideal, der maa være Demokratiets, maa være: paa den almindelige Valgrets Grund at bekæmpe alle Former for Privilegier, at lette Byrderne for de brede Lag, samtidig med at man lægger Byrderne paa Penge-sækken og Jordkapitalismen. Det er den eneste Vej, der vil føre til større økonomisk Velstillethed og større Fordragelighed mellem Klasserne. Det er ogsaa Demokratiets Formaal. Hvad man end maatte mene om det, man kalder den socialistiske Stat og socialistisk Politik — det er i Virkeligheden Opgaven. Og vi, Venstre og Socialdemokratiet, have boet Dør om Dør i denne Kamp. Det er ikke een, men mange Gange hændt, at vi have staaet paa en Talerstol sammen med en Venstremand, der har udtalt Ønsker, der vare lidet fjærned fra, hvad der var Socialdemokraternes Ønske, og vore Reform-programpunkter have staaet Side om Side, eller for at bruge et Citat fra Hostrups „Familietvist“:

Ja, det gik saa grumme godt,

Vi vare som to Svogre,

Hvad vi mangled', stort og smaat,

Det laante vi derovre.

Venstre kunde komme til os, naar det trængte til Reformpunkter, og vi kunde gaa til Venstre, naar der skulde peges paa, at Opgaven ikke var at vælte Samfundet, men at rejse det paa den almindelige Valgrets Grund.

Men naar Venstre nu er blevet Rege-ringsparti, er det naturligt, at netop disse ideale Ønsker komme til at foresvæve en, og man uvilkaarligt fæster sin Opmærksomhed stærkt derpaa. Det ideale skinner nu ikke stærkt igennem under det Styre, vi nu have. Jeg bebrejder ganske vist Venstreministeriet, at det ikke i tilstrækkelig Grad søger at gennemføre det, der har været Venstres Program, men jeg forstaaer dog paa den anden Side overordentlig godt Vanskelighederne derved: en slunken Statskasse, uheldige Love fra tidligere Tid, en konservativ Forfatning, alt dette kan ganske sikkert være af den Art, at det kan gøre Arbejdet vanskeligt. Men det er neppe uoverkommeligt, det er et Arbejde, som maa ske med større Fart, end det synes at ske, hvis vi skulle komme ud af Krebsens Tegn og ind i Tyrens og ikke blive staaende i dette — den agrariske Præmietyrs — Tegn, men komme videre i demokratisk Udvikling. Vi drive